

عنوان مقاله:

تحلیل جامعه شناختی هزار و یک شب با تاکید بر نظریه «قدرت نرم» میشل فوکو

محل انتشار:

پژوهشنامه ادبیات داستانی، دوره 12، شماره 4 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

محمد خسروی شکیب - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران

پروین جوادی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد خرم آباد دانشگاه آزاد اسلامی، خرم آباد، ایران.

محمدرضا نعمتی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران

خلاصه مقاله:

اگر «گفتمان قدرت» را نیروی ذاتی همه ساختارهای اجتماعی بدانیم، سزاوار است که ساختارهای ادبی نیز در چهارچوب قدرت، بررسی و تحلیل شوند. از نظر فوکو اصناف و دستگاه ها، همه و همه در گفتمان قدرت دخالت دارند. با توجه به این تفکر، سینما، معماری، نقاشی، ادبیات، موسیقی و مذهب، همگی از کانون های قدرت در اجتماع محسوب می شوند که بر حسب زمان و مکان، قدرت و تسلط نسبی می یابند. «حکایت» نیز به عنوان قالبی از نظام ادبی غالب جهان، ساحت هایی از «گفتمان قدرت» را با خود انتقال می دهد؛ قدرتی نرم که با استفاده از شگردها و ترفندهای ادبی، خشونت را کاهش و سد راه استفاده از قدرت سخت می شود. روش تحقیق در این مقاله، کتابخانه ای، تحلیلی و مطالعه کیفی است که با تاکید بر گفتمان قدرت فوکو، به نقد و تحلیل جامعه شناختی کتاب هزار و یک شب می پردازد. پیش فرض این است که حکایت های هزار و یک شب با تاکید بر کارکرد و نقش اجتماعی آنها، نشان دهنده گفتمان غالب «قدرت نرم» در بافت خود هستند؛ در نتیجه آن حکایات قادرند سد راه خشونت و مرگ شوند و قدرت سخت را به تعویق بیندازند. ابعاد آشکار قدرت در لایه های پنهان هزار و یک شب عبارت اند از: قدرت نرم (چیرگی روانی)، قدرت فردی دو سویه (شهرزاد- شهریار) و قدرت جذب جنسی (بدن و به طور ویژه اندام زنانه). در این مقاله ساحت های قدرت هنری و نرم هزار و یک شب مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

کلمات کلیدی:

هزار و یک شب، فوکو، گفتمان قدرت، زبان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1876452>

